

Imate vsak dan svoje
delo in veselje.
Imate vsak dan svoje
delo in veselje.

PROSVETA

Uredništvo in upravljalni
prostor: 2857 So.
Lawdale Ave.
Office of Publication:
2857 So. Lawdale Ave.
Telephone Rockwell 4904

LETO—YEAR XVIII. Glasilo Slovenske Narodne Podporne Jednote Chicago, Ill., četrtek, 7. maja (May 7), 1925. Subscription \$5.00 Yearly STEV.—NUMBER 107

BORZIJANI DRAŽE RŽ IN KORUZO

NE ORJEJO, NE SEJEJO, NE ZANJEJO IN NE MLATIJO, VSEENO SE PA MNOŽE NJIH MILJONI.

Nabratno pa farmarji — pravi producenti — lezejo v siromaštvo.

Chicago, Ill. — Sedanji gospodarski sistem nima para v zgodovini, pa tudi v bodočnosti ga ne bo imel. Ljudem, ki nič ne delajo, ampak imajo najeto krvelo uslužbencev, da celo zanje mislijo, lete milijoni na kup, medtem ko obubožavajo tisti, ki ustvarjajo svojo bogastva na svetu z delom svojih rok in uma.

Celo kapitalistični listi priznajo, da je nekdo pokupil majsko rž, nekdo drugi pa majsko koruzo, da nazne cene koruzi in rži navzgor. Kajti jasno je, da nihče ni pokupil majske rži ali koruze za svoje potrebe in potrebe svoje družine.

Gospodarski sistem, ki dovoljuje take kupčije, ne more biti zdrav, če manj je pameten. Ako gospodarski sistem dovoli eni sami osebi pokupiti rž ali kateri drugi poljski produkt, ki igra vlogo pri ljudski prehranitvi, da lahko potem ljudstvu pravi, ako hoče jesti, mora meni plačati poljski pridelek po ceni, ki jo določim jaz, ako ne, pa lahko umreš lakote, tedaj ta gospodarski sistem ni pameten, pravičen in škoduje ljudstvu.

Farmarji, ki so pridelali rž in koruzo, so prejeli nizke cene za oba produkta, tisti, ki niso vedeli, kako se seje rž in sadi koruzo, pa imajo od sadov farmarjevega dela koristi.

Borzijan Arthur Cutten je pozimi pokupil pšenico, da je na gnel ceno kviško. Prišla sta se bolj navihana borzijana in odvezla sta mu lep kos dobička. Cutten se zdaj jezi in prišel je kupovati rž, da z nakupom rži zopet k svojim nagromadenim milijonom nakopiči nove milijone. O trdki Neye & Jenks pa ni znano. Fakt je ta, da je pričela cena rži in koruzi zopet plezati navzgor.

Tako se borzijani igrajo z našim življenjem za ljudsko prehranitev.

TRGOVSKI TAJNIK JE UBRAL PROHIBICIJSKO STRUNO.

Prohibicionisti so zelo zadovoljni z njegovo govoranco.

Chicago, Ill. — Trgovski tajnik Mellon se je na svojem potu v Jackson, Mo., ustavil v Chicagu. V prohibicijskih krogih zelo pozdravljajo njegove besede. Mellon je namreč dejal, da se prohibicija ne more izvesti učinkovito, dokler niso tukaj sredstva, s katerimi se lahko zabrani uvoz tihotapskega žganja v Združene države. Za tako uspešno delo se pa potrebuje veliko število mož.

V prohibicijskih krogih tolačijo njegove besede, da ne bo nasprotoval pomnoženju obrežne straže in prohibicijskih agentov, ako pride to vprašanje pred kabinet in kongres.

Poulična bitka v Lisboni.

Lisbona, Portugalska, 6. maja. — Danes so izbruhnili novi krvavi izgredi v Lisboni. Več oseb je bilo ranjenih in mnogo aretiranih. Vojske čete so v akciji. Vsega so ženske vodile demonstracije proti vladi.

Nemški komunisti zastavljajo v turek.

Berlin, 6. maja. — Komunistična stranka se pripravlja na splošno 24-urno protestno stavko proti izvolitvi Hindenburga prihodnji turek, ko bo novi predsednik ustoličen.

Pregled dnevnih dogodkov

Amerika.

Predsednik Coolidge daje biznismanom dobre očetovske nasvete.

Borzijani draže rž in koruzo. Stavbinski podjetniki se umikajo.

S konvencije Mednarodne ženske zveze.

Po svetu.

Civilna vojna v Bolgariji še traja.

Evropa pretresa ameriško protivno izjavo.

Nova civilna vojna se bliža na Kitajskem.

Mussolini je dal oprati s sebe madež Matteottijevega umora.

Novi izgredi na Portugalskem.

Odmevi Houghtonovega svarila v Londonu

Anglija pozdravlja izjavo ameriškega poslanika; nemški republikanci so veseli; Francija molči.

London, 6. maja. — Vodilni angleški listi odobravajo besede ameriškega poslanika Houghtona, ki je v ponedeljek zvečer v svojem prvem javnem nastopu v Londonu dejal, da mora Evropa prenehati z vsakimi pripravi za nove vojne, ako hoče imeti nadaljnja posojila iz Združenih držav. Vsi listi z malimi izjemami so objavili Houghtonov govor v celoti in dodali so pritrjujoče komentarje. Splošno mnenje je, da Amerika misli business in da bo Coolidgeva administracija skušala kontrolirati privatna posojila Evropi.

Berlin, 6. maja. — Republikanske stranke v Nemčiji so z veseljem vzlele na znanje izjavo ameriškega poslanika v Londonu. Republikanci vidijo ameriško svarilo naperjeno proti Franciji in pa proti nemškim hujšakom na osvetlo.

Nacionalisti so v zadregi. Ne vedo komu veljajo Houghtonove besede. Če veljajo Franciji, jim je prav, ako pa se tičejo Hindenburga, so pa jezni.

Pariz, 6. maja. — Pariški časopisi so v splošnem ignorirali Houghtonov govor. Štirje tujerazni listi, ki imajo poročevalce v Londonu, so prinesli le kakih 40 vrstic govora, toda brez glavnih besedil. "Tempe" je dodal nekaj komentarja iz londonskih listov.

ŽELEZOSTAVBINSKIM DELAVCEM SE POVIŠA MEZDA.

Prizadeti so tudi drugi delavci.

Chicago, Ill. — Nova mezdna lestvica za železostavbinske delavce bo veljavna za eno leto. Povišanje mezd za deset odstotkov stopi v veljavo s prvim junijem t. l. Mezda od ure bo po tej lestvici znašala \$1.37½.

Za deset odstotkov se povisa mezda tudi pregledovalcem košarjajev. Odslej bodo prejeli po \$1.10 na uro. Organizacija šteje 440 članov.

Državna postava zahteva, da so vsa kokošja jajca pregledana, preden se postavijo na trg.

TRI STO OSEB OBTOŽENIH KRŠENJA VOLSTEADOVE POSTAVE.

Gary, Ind. — Veleporota okraja Lake je od prvega januarja tega leta obtožila več kot tri sto oseb kršenja Volsteadovega zakona. Državni pravdnik je pa uvedel še postopanje za izposlovanje sodnijske prepovedi proti 110 osebam.

NOVA ODREDBA FEDERALNE OBRTNE KOMISIJE.

Washington, D. C. — Večina v federalni obrtni komisiji prepoveduje objaviti pritožbo javno kot na pr. protest proti pittsburski temeljni ceni za jeklo, dokler komisija ne prizna pritožbe.

STAVBINSKI PODJETNIKI SE UNIKAJO

STAVKA JIM JE POVZROČILA VELIKO IZGUBO.

Vrste stavkajočih delavcev so pa trdne.

Washington, D. C. — Stavka organiziranih pleskarjev, sobnih slikarjev in tapetnikov traja štiri tedne. Delavci so zahtevali en dolar povišanja dnevne mezd in sicer od devet na deset dolarjev. Podjetniki niso pred stavko in v začetku stavke hoteli ničesar ališati o tej zahtevi. Kovali so načrte, kako bi izpodrežali kredite drugim podjetnikom, ki so bili pri volji ustreči delavski zahtevi. Bili so prepričani, da izvedejo svoj načrt tako dosledno, da bodo delavci že v nekaj tednih na kolenih. Ampak stvari so se obrnile drugače. Podjetniki so obrnili, delavci so pa obrnili. Po štirih tednih so prišli podjetniki do spoznanja, da s trmo ne opravijo ničesar. In obvestili so organizacijo pleskarjev, sobnih slikarjev in tapetnikov, da so pri volji predložiti sporno vprašanje razsodišču. Podjetniki so imeli v teh štirih tednih precejšnjo izgubo, kajti stavkajočim ne dobe. Vrste delavcev so trdne. Njihova organizacija je pričela sama prevzemati dela in po velikem nižji ceni kot podjetniki.

Podjetniki, ki se pečajo z montažo vodovodnih naprav, se niso hoteli pridružiti stavbinskim spekulantom, bankirjem in zemljiščnim trgovcem pri gibanju proti delavcem. Oni zdaj uvažujejo zahtevo vodovodnih monterjev za povišanje dnevne mezd od deset na enajst dolarjev.

Potnajši žrtvi v štirih dneh

TAKO MORI MODERNI MORILNI STROJ — AVTO.

Taki so sadovi iznajdb, ki bi bila lahko blagoslov za človeštvo.

Chicago, Ill. — Ogromna so žrtve, ki jih zahteva avto vsaki dan. Število žrtvi pa ni veliko samo v Chicagu, ampak poročila in vesti iz drugih krajev govore, da avto mori, mori in mori, ker ljudje vozijo z njim, kakor da bi bili obsedeni in brez vsake opreznosti. Kako velike morajo biti žrtve po vsej deželi, govori dejstvo, da je avto umoril v prvih štirih dneh meseca maja v okraju Cook petnajst oseb. Pet oseb je bilo ubitih v petek na prvega maja. V soboto so bile umorjene tri osebe, štiri v nedeljo in tri v ponedeljek.

Kako brezvestno in neoprezno vozijo nekateri ljudje, naj služi za zgled le tale dogodek.

Saržent Thomas Joyce je pripeljal v Niles. Tu ga je ustavil policijski načelnik William Strum zaradi prehitre vožnje. Joyce je izstopil iz avta, da se s policijskim načelnikom pogovori zaradi obtožbe. Ko sta govorila, je pridrtil drug avto, v katerem je sedel 22-letni Harry Wilde in je zavozil med motorciklji policijskega načelnika Joysov avto. Pri tem je smrtno pobil Joyce.

Drugi zgled: Na vogalu Sheffieldove avenije in Altgeldove ceste je udaril avto v avto 46-letnega Lester Smitha. Zadel je avto počez in ga prekučnil. Lester Smith je bil smrtno ranjen. Krivec je pa poginjal svoj veliki avto z vso hitrijo, da se odtegne aretaciji. Ljudje so si zapomnili avto število in policija je kasneje aretirala Gus Anderpoulso in njegovega 19-letnega sina Chrisa, o katerem sodi policija, da je vozil. Smith je umrl v bolnišnici.

Do ponedeljka zvečer je avto ubil v okraju Cook in v letošnjem letu še 229 oseb. Zdal pričena poletna sezona in število žrtvi.

Z zhorovanja mednarodne ženske zveze

Resolucija glede odobrenja lige narodov, mednarodnega sodišča in razorožanja. Američanke in Nemke so proti ligi.

Washington, D. C. — V turek je bila burna razprava v odseku za mir in ligo narodov na konvenciji Mednarodne ženske zveze. Odseku je bila predložena resolucija, ki je priporočala, da se vsi narodi združijo v ligo narodov in potem lige dosežejo trajni mir. Američanke in nemške članice odseka so nastopile proti resoluciji in so po dolgi debati dosle, da je bilo besedilo dokaj izpremenjeno. Predelana resolucija, ki daje ligo le pasivno indorsiranje, je bila potem sprejeta, toda Nemke niso glasovale.

Odsek je tudi popravil resolucijo o splošnem razorožanju. Omehtana resolucija je bila sprejeta kakor tudi resolucija, ki izražajo željo, da se vsi narodi včlanijo v mednarodnem sodišču v Haagu. Resolucija o razorožanju se glasi, da mednarodno ženstvo, ki je zastopano v Mednarodni ženski zvezi, apelira na vse dežele, da stopnjama reducirajo svoje oborožene sile in s tem omogočijo, da se denar, ki gre za armade in mornarice, porabi za socialno rekonstrukcijo.

Vse trije resolucije so bile v sredo predložene konvenciji. Odsek za žensko strokovno in profesionalno delo je sprejel dve resoluciji, ki zahtevata za delavke v industrijah enake pravice in priložitosti in enako plačo za enako delo kakor moškim. Resoluciji dalje zahtevata, da ne smejo delodajalci delati nikakršnih omejitev za omožene delavke, izveniš določb glede otročnice takih delavk. Izrečena je želja, da naj žene delujejo v svojih deželah za sprejetje zakona, ki prišli delodajalce, da dajo upošlelim materam nekaj tednov pred in po porodu prosto z vsaj minimalno plačo.

V resoluciji o indorsiranju mednarodnega sodišča so članice zveze pozvane, naj se v svojih deželah potegnejo za pravice narodnostnih manjšin, kjerkoli obstoje take manjšine. Ženske zveze v vseh deželah so tudi naprosene, naj skrbno zasledujejo delo mednarodnega delavskega biroja lige narodov, ki je nastanjen v Ženevi.

Ustanovljen je stalni odbor za blaginjo otrok, ki ima biti v temni zvezi z odborom lige narodov za varstvo mladine.

ROMAN KONČUJE V DRŽAVNI JEČI.

Mlada žena bo morala za svoj brezmišeln čin delati pokoro za jetniškimi zidovjem.

Los Angeles, Cal. — 22-letna mrs. Bernice Lundstrum Day je bila spoznana za krivo na obtožbo, da je vrgla svojemu soprogu Darby Day Jr., sinu večkratnega milijonarja v Chicagu, kisline v obraz. Obsojena je lahko v ječo od enega do štirinajst let. Sodnik še ni proglasil obsodbe, zagovornik obsojenke pa že pripravlja priziv.

Porotniki so oprostili krivde njeno 18-letno sestro Carolyn Lundstrom. Po razglasu pravoreka je obsojenka rekla: "Moja tašča mi ni dovolila preživeti medene tedne z mojim soprogom v miru. Zdal izgleda, da jih preživim v šentkvinčinski ječi."

Obtoženka se je zagovarjala, da ni vrgla kisline svojemu soprogu v obraz, ampak da je kislina brizgnila v njegov obraz, ko je odprla steklenico, da v samomirnilnem namenu izpije kisline. Obtoženica ni je očitala, da je vrgla svojemu soprogu kisline v obraz dne 23. februarja, ko sta sedela v avtomobilu pred hišo soprogove matere. Mlada soproga je nato izpila strup in njeno življenje je skozi štiri dni viselo na niti.

avta se bo najbrž pomnožilo, ako ljudi ne sreča pamet, da bodo vozili bolj previdno.

KRVAVA CIVILNA VOJNA ŠE DIVJA V BOLGARIJI

Cankov je sklenil pomoriti vse komuniste in radikalne kmete. Sekcija Macedoncev se je ponudila Cankovu v krvniško službo.

GUERILSKO BOJEVANJE NA NOŽ IN DINAMIT JE V TEKU NOČ IN DAN.

Carigrad, 6. maja. — (Iz poročila Raymunda Fendricka.) — Za zavoso cenzure, ki že tri tedne zakriva pravi položaj pred zunanjim svetom, je v teku krvava in neumljena civilna vojna v Bolgariji. Valed napadov na kralja Borisa in bombne eksplozije v cerkvi sv. Nedelje je Cankova vlada postavila vse komuniste izven zakona in zdaj jih lovi in pobija kakor podgane.

Macedonska organizacija, ki je bila pod vodstvom pokojnega Todora Aleksandrova in katera ima 100,000 mož tajne armade v Bolgariji, Grčiji in Jugoslaviji, je izkoristila situacijo in poslala mnoge tolpe svojih najboljših tečajih hribovcev v Sofijo, Varno in druge kraje, kjer pomagajo Cankovu potlačiti revolucionarno gibanje. To so macedonski nacionalisti, ki dolže komuniste, da so ubili njihovega poglavarja Aleksandrova in zdaj ga hočejo maščevati. Ako se Cankov sploh obdrži na površju v tej krizi, se bo moral zahvaliti Macedoncem, ki so danes njegova najboljša opora.

Toda vsi Macedonci niso v službi Cankova. Velika sekcija macedonske organizacije je na strani revolucionarjev. Godi se torej, da Macedonec ubija Macedonca.

Privatno poročilo se glasi, da imajo komunisti in agrarni (kmetje Stambulijske stranke) v Bolgariji rdečo armado, ki šteje okrog 50,000 mož, toda v večini so ti moše slabo izveščani v orožju. Poveljniki so izključno bivši vojniki in častniki. Rdeča armada je razdeljena v tisoč enot po šest mož in teh 6000 mož je hrbenica revolucionarjev, ki zdaj vodijo obupen boj na nož, kroglo in bombo s Cankovimi vojaškimi četami in njegovimi macedonskimi prostovolci.

Revolucionarji v rdeči armadi so prisegli, da se ne puste nikdar živiti ujeti. To pojasnjuje desperatne boje, ki jih imajo vojniki in policaji s posameznimi komunisti in kmeti. Vojaki imajo nalogo poloviti kolikor mogoče več živih revolucionarjev, ampak do danes še niso ujeli nobenega v odprtem boju. Vojaki drago plačujejo vsak poskus ujetja. Tako poročajo o nekem macedonskem komunistu Boromicevu, ki je sam samcat ubil devet vojakov in ranil šest. Zalotili so ga v gozdu blizu Sofije zadnji teden. Bil je skrit v grmovju in dobro založen s nabojl. Kdor se mu je približal, tega je ustrelil. Končno so morali vojniki pripeljati top in so ga z granatami razstrelili na kosce.

Na ta način se vrši guerilaka vojna s posamezniki in skupinami po vsej Bolgariji. Na tisoče vojakov je že ubitih in ranjenih, nebroj mostov, javnih poslopih in železniških tračnic je že razdanih, a tudi revolucionarjev je že mnogo padlo. Razna mesta in vasi menjajo gospodarja skora vsak dan; danes so v rokah komunistov, jutri pa zopet v pesteh Cankovih čet. Pristaniščno mesto Varna je brez malega že bilo v rokah revolucionarjev.

Moskva, 6. maja. — Gregorij Zinovjev, predsednik izvrševalnega odbora tretje internacionale, je včeraj na kongresu ruske komunistične stranke proglasil za laž vsa poročila iz Sofije, da je bila razstrelba v cerkvi delo internacionale.

VRAME.

Chicago in okolica: V petek deloma oblačno in hladno. Sonce izide ob 5:39, zalze ob 7:53.

Nova civilna vojna prihaja na Kitajskem

Kristjanski general Feng Ju-Hsiang se je postavil na čelo ljudske revolucionarne stranke, katero je doslej vodil dr. Sunjatsen.

Peking, 6. maja. — Nad Kitajsko se zbirajo oblaki nove civilne vojne, katara — če izbruhne — bo ena največjih v kitajski republiki in morda izzove intervencijo tujih velelil.

Vprašanje, ki se ima rešiti najbrž z orožjem, je, da li bo revolucionarna ljudska stranka kuomintang, katero je organiziral pokojni dr. Sunjatsen, kontrolirala Kitajsko ali pride vlada pod kontrolo raznih militarističnih pustolovcev, ki se zbirajo okrog Cank Tso-lina, guvernerja Mandžurije. Konferenca voditeljev raznih strank, ki je imela rešiti vprašanje rekonstrukcije in združitve, ni uspela.

Kristjanski general Feng Ju-Hsiang, ki kontrolira Peking, je danes vodja kuomintanga. Ako pride do konflikta, bo on vodil ljudske čete. Glavni vodja na nasprotni strani pa je general Cank Tso-lin, ki s svojimi četami kontrolira pristanišča. General Feng Ju-Hsiang je kajpada obdolžen, da ima zveze s sovjetsko Rusijo in računa na pomoč ruske rdeče armade. Ako res pride do kake aliance s sovjeti, tedaj je intervencija velelil neizogibna.

Mussolini se je opral kakor je bilo pričakovati

Senatna komisija je oprostila gen. De Bona vsakih zvez s Matteottijevim umorom in odvezla zločinu politični značaj.

Rim, 6. maja. — Senatna komisija, ki je v vlogi vrhovnega sodišča preiskovala znani umor socialističnega poslanca Giacomo Matteottija, je zdaj končala svoje delo. Uradnega poročila še ni, toda neuradno poročajo, da je komisija pronašla, da general De Bono, bivši narodni policijski komisar in poglavar fašistovske milice, ni zapleten v Matteottijev umor. S tem je senatna komisija oprala Mussolinija in njegovo vlado zapletenosti v tem zločinu. Matteottijev umor zdaj ostane navaden zločin brez političnega značaja in osebe, ki so obtožene umora, pojdejo pred sodišče kot navadni kriminalci in ne kot fašisti ter politični zatrotniki.

Matteottijeva vdova se najbrž pritoži na cel senat, toda neverjetno je, da bi senat izpremenil zaključek svoje komisije. Sodna obravnava proti Matteottijevim morilecem pride zdaj v kratkem.

STAVKA KROJAŠKIH DELAVCEV V HARTFORDU SE NI KONČALA.

Hartford, Conn. — V tovarnah tvrdke Wolf & Abram stavka več sto delavcev pod vodstvom krojaške organizacije Amalgamated Clothing Workers Union. Ravnatelj Bernie Wolf grozi, da prične delati s stavkazozi. Delavci se smejejo tej groznji, kajti ravatelj je podvel že marsikaj, da dobi stavko-kaze, pa je bil dozda njegov trud zastoj.

IZDELOVALCI PREPROG NA STAVKI.

Amsterdam, N. Y. — V tovarni tvrdke Stephen Sanford & Sons stavka še vedno približno pet sto izdelovalcev preprog. Njih vrste so tako čvrste kot prvi dan. Stavkarji zahtevajo 10-odstotno povišanje mezd in odpravo denarnih glob. Prvi so zastavkali tkalci in nato so sledili drugi delavci.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima slika z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v oklepaju n. pr. (April 20-1925) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je pravočasno, da se vam ne utavi list.

HINDENBURGOVA IZVOLITEV PREDSEDNIKOM V NEMCIJI.

Kaj je pričakovati od nje?

Hindenburg, zvesti oproda nemškega cesarja Viljema II. in eden glavnih podpornikov monarhistične reakcije po vsem svetu, je bil izvoljen predsednikom Nemške republike. Kapitalistični listi komentirajo njegovo izvolitev po svoje. Največ se njih komentarji sučejo okoli vprašanj, ako bodo Francozi zapustili zasedeno nemško ozemlje, če se izvede Dawesov načrt in če bo mogla Francija plačevati saj obresti od posojila, ki ga je najela v Ameriki.

Ta vprašanja sicer niso malenkostna, ampak za delavce niso najvažnejša.

Kdo je Hindenburg? Reprezentant nemškega fašizma, nemških monarhistov, fevdalcev in kapitalistov. Posledica njegove izvolitve bo, da ne bo oviral razvoja nemških fašističnih društev, ki so bila ustanovljena, da vduše zahteve delavcev in odpravijo vse pridobitve delavcev, ki so jih delavci z velikimi žrtvami pridobili v zadnjem desetletju in še v prejšnjih letih.

Teh društev se bodo nemški izkoriščevalci poslužili za znižanje mezde in podaljšanje delavnika. Kjer ne pojde zlepa, pojde zgrda. Zavladal bo najhujši terorizem napram delavstvu. Kako se to zgodi, kažejo zgledi v Italiji in Španiji. Ako se uresničuje želje nemških izkoriščevalcev, bo to imelo zle posledice za delavce v drugih deželah.

Kadar bodo znižane mezde nemških delavcev in njim naprtan deset ali celo dvanajsturni delavnik, tedaj bodo nemški kapitalisti lahko konkurirali z industrijskimi izdelki na svetovnem trgu. Posledica tega bo zopet, da bodo pričeli podjetniki—privatni interesi in privilegiji—v drugih deželah stokati, da ne morejo izhajati in da je treba znižati delavske mezde in podaljšati delovni čas, ker jim nemški industrijalci na svetovnem trgu delajo konkurenco.

Mogoče bodo nemški delavci imeli moč, da odbijejo naskok nemških industrijalcev, kajti nemški delavci so dobro organizirani. Če se to tudi zgodi, ne pojde brez žrtev od strani nemških delavcev.

Komaj se je izvedelo, da je Hindenburg bil izvoljen od manjšine nemškega ljudstva predsednikom republike, so nekateri nemški kapitalistični listi v svojem prvem veslju izdali svoje največje skrivnosti, ki so jih nosili globoko pokopane v svojih sreh. Pripovedovali so, da se mogoče ponove preganjanja socialistov, kakeršna so bila v navadi ob času železnega kancelarja Bismarcka. To prerokovanje, ki je ušlo nemškim kapitalističnim časnikarskim gobezdačem v prevelikem navdušenju, pokazuje, kakšne načrte kujejo nemški izkoriščevalci—fevdni in meščanski.

Obnovili bi radi stari zakon proti socialistom, da bi ložje izkoriščali nemško ljudstvo in porinili nemško delavstvo saj za petdeset let nazaj, obenem pa po vsem svetu ustvarili razpoloženje za potiskanje delavstva v slabejše življenske razmere.

Pri zadnjih volitvah bi se bila lahko preprečila izvolitev Hindenburga, ako bi se bili socialisti in komunisti združili takoj pri primarnih volitvah na socialističnega kandidata. Marks bi pri glavnih volitvah ne prišel niti v poštev in nemški republikanci bi morali hočeš nočeš glasovati za socialističnega kandidata. Izvolitev Hindenburga bi se bila tudi preprečila, ako bi se nemški komunisti pri glavnih volitvah ravnali po nasvetu tretje internacionale in volili manjše zlo, mesto da so silili s svojim kandidatom na dan. To so bile taktične napake, ki so bile izvršene in katerih posledice bo občutilo delavstvo.

Volitve so končane in to se ne da več popraviti. Ampak nekaj drugega se lahko zgodi. Kaj?

Ako bodo nemški kapitalisti izvršili svoje grožnje in bodo pričeli s pogoni na delavstvo na podlagi zakona proti socialistom, se bo delavstvo združilo in se ne bo dalo več cepiti. Voditelji, ki bodo še nadalje vztrajali pri pocepljenju delavstva, bo pa delavstvo odstavilo, kajti prepričalo se bo, da je delavstvo močno, ako je združeno. Mogoče bo ostal še kateri delavski vodja s peščico podpornikov, večina delavstva se bo pa združila v socialistični stranki, spoznavši drugo še večjo resnico, da le pametna in preudarna taktika vodi delavstvo od zmage do zmage in do končnega cilja—socializma, ki pomeni osvoboditev delavstva iz mezdné sužnosti.

SLIKE IZ NASELJIN

Pueblo, Colo. — Odpotoval bom iz Pueblo v kratkem času, kajti slabe so tukajšnje razmere. Strahji prihajajo.

Oni teden so obiskali prohibicijski agentje naše hišo, kjer živi samska ženska s štirimi otroci. Prišli so ob devetih ponoči brez sodnijskega dovoljenja (warrant), ko smo že vsi spali. Trkali so na vrata, toda gospodinja se ni hotela odzvati, nato pa so začeli ropotati kakor divji tatovi. Veleli so, naj odpre, ako ne, bodo zlomili vrata. Rea se ni smela imeti časa niti obleči. Gospodinja je odprla, naka je drlo notri pet nasilnežev. Gospodinja je vprašala, ako imajo warrant, naka je eden rekel, da, drugi pa, da ne, ker ga ne rabijo. Gospodinja je vzela samokres v roke, pa urno so oni priskočili k nji in ji zvjali roke kakor kakemu morilcu. Otroci so priskočili na pomoč materi, večje dekle je porabilo samokres, a to ni oplašilo surovih, iskali so dalje in našli — nič. Kakor kaksi tatinski mački so se plazili po stanovanju in se po brezuspešnem iskanju potuhnjeno odpravili. Ko so odhajali, sem jih vprašal, zakaj se ne ravnajo po zakonu in gentlemansko proti otrokom in revni ženski. Odgovor je bil, da oni morajo, če ne, da ljudje zlijejo mračno proč, predno oni vstopijo. Odgovoril sem, da nimajo pravice vstopiti v hišo brez warranta, naka so me zavrnili, da nismo državljani. Povedal sem, da sem državljan osemnajst let in jih vprašal, kaj so pa iskali v moji sobi. Pa so se izgovarjali, da je ona gospodar čele hiše.

Trije surovine, mislim, da so bili federalni, dva pa mestna. Prvi trije so se sicer še nekam spodobno obnašali, a mestna sta bila prava nasilneža. Gospodinja jim je zapretila, če se enkrat pridejo tako v njeno hišo, da jih bo postrelila, ali oni so se smejali.

Kolikar mi je znano, importirajo veliko Mehikancev, katerim bodo dajali delo. Belopoltni ga ne dobe. Po rovin bodo bržkone zlomili stavko, ako bodo začeli delati Mehikanci.

V metlarski tovarni so odstrigali meздо. Gospodinja štiri otroci prinesejo okoli dvanajset do štirindvajset dolarjev na teden, a ona stanovitno toži, da ne more s tem izhajati, ko je tako draginja kot v vojnem času, za nekatero potrebnost pa še višja. Brezposelnih pridejo prosit vsaki dan. Do pet jih pride na dan. Marakateri pove, da je bil tudi v župnišču, pa ni nič dobil.

Mašnik je oznanil, da vsak otrok, ki bo šel k obhajilu, mora plačati dolar. Eh, gospod, le prodajaj svojega boga "ovcam" kakor ga je prodajal Jude!

V jeklnah delajo s polno paro. Nekateri naredijo po dva do tri šhte. Kar po šestnajst do štirindvajset ur ga udrihajo. V kongresu pa bodo govorili, da delavci zaslužijo preveč. Nas pa je na milijone brez dela. Kdor dela, naj gara kot črna živina, da bo nazadnje tudi dobil živinako pamet.

Lep pozdrav! — Poročevalec.

Melberry, Kana. — Časi se spreminjajo. Na Brezy Hillu je 19. aprila še ne petnajst let stara mati porodila dva otoka moškega spola. Nisem zastoj opazoval, kako je nabirala za svoje gnezdo. Njeno ime je Berta Klopčik, ki je zdaj poročena Hilpolaj. Posebno v Kansasu se časi spreminjajo, kjer so otroci pričeli roditi otroke in se kar po dva naenkrat. Ljudje pravijo, da štoklja ob tej priliki ni šla kar naprej iz vasi, temveč se oglašila še pri mlademu paru mr. in mrs. Joe Zupan, katerima je pustila krepkega sinčka. Častitam. Le tako naprej. Joe je sicer še precej časa bolan, a želim mu skorajšnjega okrevanja. Pa naj še kdo reče, da v Kansasu ni naprednosti ali rodovitne zemlje.

Ni čudno, da hodijo iz drugih krajev toliko sem za delom. Še iz Chicago jih je prišlo par. Ampak povedati je treba, da imamo tudi to rokodelce, kovače, krojače in šila zboždače. Rojaki imamo krojača kar za ženske in moške oblege Franka Erznovnika v Armi.

Ko imamo tu toliko domačih delavcev, bi priporočal rojakom po drugih krajih, da to upoštevajo. Ti imajo svoje družine, katere je treba prehranjevati, torej radi gledajo, da kruh ostane doma, ne da bi ga drugi proč od-

lašali. V Kansasu ga je namreč še za domače družine premalo, posebno sedaj, ko je tako pičil zaslužek po rudnikih.

Obiskovalec iz Chicago piše v Prosveti z dne 22. aprila, kot bi tu v Kansasu res ne imeli nobene delavske dvorane. Na Frontenacu jo že imajo, a tega pa ne vem trditi, če je pod oaskro delavcev. Vsekakor je bila zgrajena z delavskimi žulji. Dvorana je zgrajena v dve nadstropji, zato čudno, da jo je obiskovalec prezrl. Če pa danes dvorane delavstvo že ne poseduje, je temu kriva nesloga. — Joe Perhne.

Milwaukee, Wis. — Če malo pregledamo zgodovino slovenske naselbine v Milwaukeeju, moramo priznati, da gre vse naše kulturno delovanje zadnjih par let rakovo pot. Kaj je temu vzrok? Mogoče prohibicija? Vzrokov je pač več in so nam tudi povečini znani, pa o tem akoraj ni, da bi na tem mestu širše razpravljali. Veliko bolj važno za naselbino je, da se najdejo pota in sredstva, kako oživeti med našim občinstvom več zanimanja in tako dati izobraževalnim organizacijam več veselja do vztrajnega dela. Kakor sem omenil že zgoraj, je bilo pred petnajstimi leti v Milwaukeeju več zanimanja in aktivnosti v kulturnem in političnem pokretu kot ga je danes, dasi imamo danes razmeroma več kulturnih organizacij. Cela stvar izgleda kot da imamo nekakšen "overproduction" v tem oziru in da je preveč malih in nepotrebnih zabav in predstav, ki niso zabave, nimajo kulturnega pomena, pač pa gre največkrat samo za denar, pa kričimo, da je uspeh. Naše občinstvo se je tega prav pošteno naveličalo; posledica so prazni sedeži tudi pri najboljših dramskih predstavah in koncertih, in pa nemir od strani naše mladine. V takih razmerah in za tako občinstvo naj ima človek veselje do dela na kulturnem polju? Ali se je čuditi, da ne moremo zbuditi pri rojakih navdušenja za gradnjo slov. doma? Seveda boste dejali, da vidim vse prečno, a vendar ne škodi, če se malo ogledamo, bomo videli mogoče še temneje.

Poskušalo se je že na več načinom kako oživiti zanimanje med občinstvom za dobre predstave, in sicer od strani slov. pev. zbora "Danica" in dram. oddelka društva "Lilija", ali brez pravega uspeha. Tudi reorganizirani soc. klub št. 37 J. S. Z. je poskušal obuditi zanimanje vsaj v političnem oziru, in priredil dvakrat predavanje v angleščini. Ali tudi tukaj bi bila lahko udeležba od strani rojakov veliko večja. Na zadnji seji smo o tem zopet razpravljali in je klub sklenil, da priredi v nedeljo dne 10. maja predavanje. Tema predavanja bo "kulturno delovanje med ameriškimi Slovenci". Govoril bo sodr. Frank Zaitz, urednik Proletarca. Predavanje se vrši v S. S. Turn dvorani ob 9. dopoldne. Vstopnina prosta. Po predavanju bo govornik odgovarjal na vprašanja, tikajoča se tega predmeta.

Torej rojaki in rojakinje, prijatelji slovenske dramatike in napredka sploh, udeležite se predavanja v polnem številu. Tu bomo razpravljali o stvareh, ki so zelo važne za razmere v naši naselbini. — Član soc. kluba št. 37 J. S. Z.

Blanford, Ind. — Že dolgo nisemo čitali dopisa iz naših naselbin, zato smo se odločili, da opišemo nekoliko tukajšnje razmere.

Glede dela se ne moremo pohvaliti, ker je tudi tukaj kakor po drugih premogarskih naselbinah več delavstva brez dela. Kateri imajo delo, pa tudi ne morejo posebno zaslužiti, ker so obratujoči premogorovi prenapolnjeni z delavci. Kdaj se kaj na boljše obrne, ne moremo za sedaj nič napovedovati, ker dokler še ostane sistem, kakor je sedaj, oziroma dokler bomo delali za take gospodarje, katerim denarne mošnje niso nikdar napolnjene, do takrat se nam bo nemogoče kaj posebno pohvaliti. Sem naj nikdo ne pride za delo sedaj, ker tukaj druge industrije ni nogo premogarstvo. Dosti premogokopov še počiva čez leto dni. Toliko našim rojakom na znanje glede industrije v tej okolici.

Povedati pa hočemo, da je tukajšnje društvo "Groz" št. 414 spadajoče k S. N. P. J. priredilo veselico na 25. aprila, na kateri

smo razvili našo novo društveno zastavo. Udeležilo se je toliko občinstva, da je bila dvorana, če je ravno velika, napolnjena do zadnjega kotička.

Da je bila ta prireditev uspešna za naše društvo, se moramo v prvi vrsti zahvaliti govorniku, našemu glavnemu predsedniku, obratu Vincentu Cinkarju za njegov izvrstni govor in našim sledočim sosednjim društvom, ki so se udeležili z društvenimi zastavami, in sicer: Skala št. 50, Clinton, Ind.; žensko društvo Studenček pod skalo št. 218, Clinton, Ind.; Delavski Venec št. 221, Terre Haute, Ind.; Prijaznost št. 305, Universal, Ind. in Združenje št. 461, Shurkeyville, Ind. Omenjena društva spadajo k S. N. P. J. Udeležilo pa se tudi društvo Premogar št. 16 S. S. P. Z., Clinton, Ind.

Zahvaljujemo se vsem omenjenim društvom, ki so pokazala bratsko velikodušnost in se tako številno udeležila naše prireditve. Hvala za cenjena darila naši novi zastavi. Posebno se še zahvaljujemo ženskemu društvu Studenček pod skalo za sveže cvetlice, prirejene članstvu na izbor. Zahvaliti se pa tudi moramo našemu zastavnemu botru in botri, bratu Riste Ribiču in sestri Katarini Božič za darila naši zastavi. S tem lahko vidite cenjeni rojaki, kako se članstvo S. N. P. J. zanima za uspeh svojih bratov, kakor pri veseljih, tako tudi v slučaju, boleznih, nesreči ali smrti.

Pridite k nam, veselite se z nami in bodite člani! Uživate dobroto naših društev S. N. P. J. Z bratskim pozdravom od društva — Grozd št. 414.

AMERIŠKO ŠOLSTVO

IV.

Učitelstvo in šolske knjige.

Vse države Unije imajo določbe glede kvalifikacije učiteljev, ki naj zagotavljajo čim bolj sposobno učiteljsko osebje. Od učiteljev se v splošnem zahteva splošna izobrazba, odgovarjajoča čoli dovršiti štirizredne srednje šole (high school) in dveh let učiteljske šole. V ameriško srednjo šolo se vstopi po dovršitvi osmega razreda ljudske šole; učiteljske šole nosijo ime: college department of education ali teachers' college ali normal school.

Mesta imajo navadno boljše šolske učitelje kot šole na deželi. V nekaterih državah pa so nastavljeni tudi učitelji, ki niso dovršili srednje šole in nimajo posebnega učiteljskega tečaja. To se dogaja tam, ker kvalifikacijski zakoni, učiteljske in učiteljske plače so neprimerne ali nezadostne.

V nikaki državi ne more učitelj dobivati plače iz javnih šolskih skladov, ako nima zakonite licence za poučevanje. V vsaki državi so določeni minimalni pogoji glede predizobrazbe ali izkušnje v dosegu teh licenc ali certifikatov. Te certifikate izdajajo okrajne ali državne oblasti. Da kandidat dobi učiteljski certifikat se mora podvreči vsposobljenostnemu izpitu ali pa mora doprinesiti dokaze o primerini izobrazbi in praksi. Dve leti šole čez srednjo šolo je splošna zahteva za ljudskošolske učitelje in štiri leta vseučilišča za srednješolske učitelje.

Šolske knjige igrajo veliko ulogo v ameriškimi ljudskih in srednjih šolah. Philadelphia je prvo mesto, ki je brezplačno prekrbovalo vse učence s šolskimi knjigami. Sledila je država Massachusetts. Dandanes imamo 19 držav in District of Columbia, ki dajejo učencem šolske knjige brezplačno. Vsi učenci jih dobivajo, bogati ali siromaki, tako da poslednjim ni treba imeti vtiša, da so deležni miloščine. Na drugi strani so stroški za knjige jako manjši, kot ako bi jih nakupovali posamezni učenci. Nekateri nasprotujejo sistemu brezplačnih knjig, češ da starši in učenci ne bi smeli čutiti, da so glede izobrazbe popolnoma odvisni od države in da nekateri učenci ne marajo za stare, že vporabljene knjige. Na drugi strani pa se poudarja, da šolski otroci bolj pazijo na knjige, ki so javna lastnina, nego na svoje lastne knjige, tembolj ko morajo plačati za zgubljene ali poškodovane knjige. Učitelji večkrat pregledujejo, v kakem stanju učenci držijo svoje knjige. — F. L. I. S.

ZARNOMET

Nova cesarstva.

Južnozpadna Azija je bila rodila duhovniških in vojaških cesarstev, zapadna Evropa je rodila politično demokracijo in verna Amerika danes rodi cesarstva nove vrste — finančna in industrijska.

Ameriški finančni imperiji danes najmočnejše sile na svetu. Morganovo cesarstvo jekla je bilo gatejše kakor čela Jugoslavije, ves Balkan, Italija in dežele centralnozhodne Evrope. Trije imperiji — Morganovo jeklo, Rockefellerovo olje in Fordovi avtomobili — prekašajo v finančni moči vso Evropo. In kje so drugi? Če ti imperiji hočejo, lahko prekupijo vse evropske dežele in jih izpremenijo v svoje kolonije. In to se najbrž tudi zgodi.

Tak je ekonomski razvoj. Koncentracija kapitala v rokah najmočnejših, najsilnejših. Kapit je vladar. Najvažnejše pa je to imperiji financ in industriji imajo parlamenta, ne poznajo demokracije v svojem bistvu. En oseba ali par oseb z najdebelešo možno odločuje. In vse panoge življenja padajo pod kontrolo teh imperijev.

O tem naj premišljujejo odspavači, ki nam očitajo, da smo goli materialisti, da nimamo smisla za lepoto, umetnost, doživnost in nekatere višje idejale. O, dovolj je smisla, ampak skleda, v kateri ti servirajo rože in pote, je tudi narejena iz gline — materialistična je!

...

Kaj je svoboda?

V Deauville, glasovitom francoskem letovišču, kopališču in igrališču je bil izvoljen za župana kandidat, ki je imel sledeč program:

Svoboda kopanja: vsaka ženska se lahko kopije v kakšnem kostumu hoče.

Svoboda igranja: v igralnici za denar ne sme biti nobene meje.

Svoboda noči: vse kazine, kavarne, igralnice morajo biti izroko odprte noč in dan. Ljudje naj gredo spat, kadar hočejo in vstanejo naj, kadar se jim zljubi.

Mala pripomba: Deauville je gnezdo bogataških zapravlivocev in orgijancev vsega sveta.

...

Izredna seja.

Novo podjetje v Collinwood je imelo 28. aprila izredno sejo. Gospa predsednica je odprla sejo in naznanila grdo nesrečo, ki se je zgodila podjetju. Proklet brezverci so zaprli vodo. Člani prosijo za besedo in pravi: Kamen čez vodo, ako bo vino? Predsednica: Badak, stari klobouki ne prebajjo v vinu! Soglasen sklep je bil, da brez vode ni nič. Na sejo bila izvoljena dva člana — eden s zvezdo — da gresta k brezverakim "živalim" in zahtevata vodo. Voda mora biti, če ne zlepa, pa zgrda. Člana se vrneti in javita, da ne bo nič. Brezverska voda noče teči. Končno so podjetniki sklenili, da bo c. k. žandar nosil vodu v klobouku, da podjetje ne propade. — Brikjarski boulevard, Collinwood, O.

...

Dogodek št. 65.

Leta 1919 je bila moja prijateljica bolna. Obljubila je Mateji božji, da podari romarski krkvi na Trsat zlate uhane, če ozdravi. Res je ozdravela in prosila me je, naj grem z njo na Trsat, da izpolni obljubo. Določeno ga dne prideva z vlakom v Reko in potem greva peš na Trsat. K stopiva v cerkev, je bila prazna. Nekaj časa sva molili in potem malo pregledavali cerkev. Prijateljica bi se bila rada izpovedala, toda duhovni ni bilo nikjer. Stopiva v zakristijo in tam v enem kotu je sedel debel menih. Pozdravila ga s "hvaljen bodi Jezus Kristus", on pa naju gleda in vpraša: "Sto hočete?" Prijateljica odgovori: "Prišli sva na božjo pot. Jaz imam dar za mater božjo". — "Kakav dar?" vpraša spet menih. Ona mu da zlate uhane. Menih gleda in obrača, nato pa pravi: "Ovo nije zlato". Moja prijateljica je bila užaljena in zahteva uhane nazaj. Takoj je minilo vse veselje do spovedi. Menih pa reče: "Ovo je sada naše i Majke božje, ništa ne dobite". Tedaj sva šli odkoder sva prišli. To je bila moja prva in zadnja božja pot in zadnja pot v cerkev. — Mary Bradley, Blaine, O.

K. T. B.

DELAJSKE NOVICE

(Federated Press.)

Coolidge je za biznis

ON OBLJUBUJE STABILNOST.

Tako nekako se glasi poslanica mitičnega "predsednikovega glasnika".

Washington, D. C. (F. P.) — Predsednik Coolidge želi, da se pusti v miru pri vodenju vlade. On želi, da ameriško ljudstvo obrne svojo pozornost le na svoje privatne posle. On misli, da ve, kakšno upravo mora imeti 114.000.000 ljudi v tej deželi. On vidi, da ti ljudje le tatirajo čas z opazovanjem Washingtona, ako se vrši vse v redu, ki je nekakšna narodna navada.

To je zadnja poslanica iz Bele hiše. Ta prihaja direktno iz ust mitičnega "predsednikovega glasnika", ki je pa bila povedana v veliko bolj gladkem jeziku. Ali kar je "glasnik" povedal, pomeni, da je bolj pametno, da navadni ljudje delajo pri strojništvu, obdelujejo polje s plugi in kultivatorji, vodijo svoje prodajalne, obratujejo vlake in ladje in najpuste Coolidgevo administracijo voditi vlado, mesto da gledajo nanjo s kritičnimi očmi.

In kaj še? Coolidge jim obljublja še stabilnost. Vse pojde gladko, samo da se njemu pusti voditi vlado. Stabilnost je pa stvar, ki je biznisu potrebna. Pustite ga v miru in ne stresajte agitacije v bizniški položaj! Vlagatelji lahko naložijo svoj denar priročno obljube, da se razmere ne bodo spremenile zaradi zveznega vmešavanja.

To se lahko tolmači kot obljuba, da se federalna obrtna komisija, tarifna komisija in justični departament ne bodo vtikali, dokler kongres ne zbore, v združenja industrijskih kompanij. Coolidge je na straži za velebiznis. On ne želi več postav, ne preiskav in kaznovanja komercialnega banditstva. Melonizacija Amerike se mora razvijati v miru.

V tem duhu je tisk dežele prejel poduk. V tem duhu bo tisk ustvarjal v prihodnjih šestih mesecih razpoloženje, da se zahteva "manj vladanja, manj postav in več biznisa. V senci te harmonije odide mr. Coolidge v juniju na počitnice v Novo Anglijo.

JEČE NATLAČENE S KRŠILCI VOLSTEADOVE POSTAVE.

Dixon, Ill. — Šerif Risley okraja Lee je odklonil deset kazencev, ki so mu jih poslale avtoritete iz Chicaga, da presede kazene, ki so jo prejeli zaradi kršitve Volsteadove postave. Šerif je izjavil, da ne more sprejeti nobenega jetnika več in da so ječe v bližnjih okrajih Ogle in Bureau prenapolnjene.

Obsojence iz Chicaga, ki so kršili Volsteadovo postavo, so navadno pošiljali v okrajne ječe v bližini Chicaga. Zakaj so jih zdaj poslali dalje proč od Chicaga, noče nihče izmed federalnih uradnikov komentirati. Nekateri govore, da so obsojenci v bližnjih okrajih okrog Chicaga uživali gotove prostosti. Fakt je ta, da so ječe natlačene z ljudmi, ki so kršili Volsteadovo postavo.

DELAJSKE BANKE.

Tacoma, Wash. — Brotherhood Cooperative National banka, ki je delavsko podjetje, prične s poslovanjem dne 1. junija t. l.

Philadelphia, Pa. — Železniški strojevodje so odprli svojo dvanaesto banko v tujakljnem mestu. Banka se ne bo pečala le s splošnimi bančnimi posli, ampak bo posvetila posebno pažnjo gradnji delavskih domov.

OBRTNI NADALJEVALNI TECAJ.

Chicago, Ill. — Obrtna nadaljevalna šola Washburne prične zopet s poučevanjem za izdelovanje obutala, ki bo dobro služila vsem tistim, ki se žele izučiti čevljarke obrti. Učna delavnica ni namenjena samo vajencem, temveč tudi takim, ki še niso imeli nikakega vajenja v tej stroki. Učenci se pri tem delu zastoj navadijo izdelovanja novih čevljev kakor tudi popravljanja.

Za nadaljna pojasnila se je potrebno obrniti na Washburne Continuation School, 635 West 14th St., Chicago, Ill.

KOSTI PREDPOTOPNIH VELIKANOV ODKRILE.

Profesor E. S. Riggs je odkril kosti je živali, ki so živele pred milijoni let.

Chicago, Ill. — Profesor Elmer S. Riggs, kustos paleontološkega oddelka na Fieldovem muzeju, se je vrnil z dveletnega potovanja po Južni Ameriki. Tam je nabral okrog osem sto fosilnih ostankov, ki pričajo, da so tam živele pošasti pred 5.000.000 do 15.000.000 leti, o kakoršnih človek ni sanjal.

Tu so živele živali, ki so imele grbo kot velbird in rille kot tapir. Tu je toksodon, ki je v splošnem podoben povodnemu konju, pa je imel velik sekač. Nadalje je živel tu fororak, žival, ki je bila podobna ptici, a se je prehranjevala z mesom. Glava te živali je bila tako velika kot konjska.

Živali je tudi borhijena, ki je bila tako velika kot medved in je živela sirovo meso.

Prvo poletje je profesor s svojo ekspedicijo preživel okoli Santa Cruz v južni Argentini, ki je bila nekoč del sveta zase. Kajti živali, ki žive tam, se ločijo od živali v drugih krajih.

Profesor pravi, da so tukaj živele strašno velike živali, ki niso bile vajene napraviti dosti pota. Poleg njih so živele konjem podobne živali, ki so bile urnih nog. Kaaneje so prišle v pokrajino živali iz drugih krajev, med njimi sloni, konji, medvedi, volkovi in k mačji družini spadajoče živali. Dasiravno je ekspedicija dobro preiskala pokrajino, ni našla človeških kosti.

Ekspedicija je prepotovala pet tisoč milj in je deloma sledila poti, ki jo je hodil Charles Darwin pred približno sto leti.

Nekaj okostij so našli tudi ob obrežju in druge v pokrajini "Tarija Bolivia", ki je poznana pod imenom "dolina okostij velikanov". Krog te doline se razprostira gorovje z 12.000 čevlji visokimi vrhovi. Tukaj so izkopali še veliko okostij predpotopnih živali. Zadnja ekspedicija je pa izkopala največ okostij predpotopnih velikanov na obrežju.

D. C. Davies, muzejski ravnatelj, izjavlja, da je ekspedicija prinesla s sabo tako veliko zbirko, kakor še nobena ekspedicija pred njo.

KAJ VSE LJUDJE PIJO!

Trije mrtvi, eden pa umira.

Minneapolis, Minn. — William E. Maher je povabil tri svoje prijatelje James Castla, Edward Savaga in Joseph Marrona na malo gostijo.

Ko so prišli ljudje v sobo so našli Maherja, James Castla in Savaga sedeti na stoli in mrtve. Joseph Marron je bil pa nezavesten in umiral. Na mizi je stala steklenica s pijačo, ki je povzročila smrt treh, četrtega je pa spravila v umirajoče stanje.

DRUŽINSKA DRAMA NA MISSISSIPPIJU.

Fairport, Ia. — Dan je bil lep in vabil je na izlet. Tako se je oddelil Gus Dusenberry da napravi s svojo družino izlet na Mississippiju v motornem čolnu. Družina je zgodaj jutraj zapustila dom in starejši deklet sta spremljala njuna zaročena. Veter je bil močan. Motorni čoln se je pri močnem sunku začelibal in se ni več vzravnil.

Prekuceni se je in hitri tok je odnesel s sabo Dusenberryja, njegovo ženo in njegove tri otroke v starosti od treh do šest let. Starejši hčeri Mabel in Fern Dusenberry sta bili rešeni.

KUKLUKSOVCE SO KAMENALI.

Berlin, Mass. — Na Brewerjevem polju se je zbralo do 300 članov Kukluskla, žen in otrok. Te klanovce je napadlo do sto mladeničev s kamenjem. Končno je vmes posegla policija in je napravila red in mir.

Na prodaj: 15 vagonov avstrijskih bankovcev.

Beograd, Jugoslavija. — Jugoslovanska vlada ima 15 vagonov starih avstrijskih kronskih bankovcev, ki so bili po razpadu Avstrije zgozani in pozneje potegnjeni iz prometa v zamenj za dinarsko valuto. Bankovci niso za drugo rabo, kakor če jih kdo kupi kot staro papirnato šaro in predela v nov papir.

GIBANJE ZA GOMPERSOV SPOMENIK.

Washington, D. C. — Redna četrtletna seja eksekutivne Ameriške delavske federacije je bila odprta 5. maja. Predsednik Green je povabil razne delavske voditelje, naj pridejo v Washington in se udeležijo razprave o načrtu za postavljenje spomenika pokojnemu Samu Gompersu.

Princ Jur rdeče pobarvan!

Dunaj, 6. maja. — (Poroča A. R. Decker.) — Iz Beograda poročajo, da je bil princ Jurij, starejši brat srbskega kralja Aleksandra, zato interniran v sanitariju v Belju, ker je dal razne informacije komunistom v Jugoslaviji. Baje je bil v zvezi ne le s komunisti, temveč tudi s hrvaškimi republikanci.

Druga vest se glasi, da Jurij trpi na halucinacijah. Domisljuje si, da ga je hotel njegov kuhar zastrupiti in ne zaupa več nobenemu avojemu prejšnjemu prijatelju. V sanitariju, v katerem je zaprt, je zdravnik vedno pri njem.

NAŠI ODRI

Majaka slavnost v Chicagu.

Klub št. 1 J. S. Z. je zadnji petek zvečer priredil v veliki dvorani S. N. P. J. prvomajsko slavnost z govori, petjem, deklamacijo in igro. Pri tej prireditvi je sodelovala krojaška unija št. 104 I. L. G. W. U. Iz tega razloga, ker je bilo v dvorani okrog sto tujcev, je bil program deloma angleški.

Filip Godina je otvoril program s slovenskim govorom o pomenu Prvega maja. Posegel je v zgodovino mednarodnega delavskega gibanja in na kratko ožrtal težnje delavcev vseh dežel, ki jih izražajo v demonstracijah vsakega 1. maja. Njemu je sledil Fred Zalaznik, ki je zapel "Mornarja" s spremljanjem na glasovirju. Brez vsakega pretiranja je treba reči, da je dobro pel. Škoda je le, da Fred malo kdaj nastopi na odru in da ga ne vidimo v nobenem pevskem zboru. Oscar Godina je deklamiral angleško pesem o delu in za njim je Joško Oven govoril angleški o Pariški komuni. Dobro mu je tekla angleška beseda in v kratkem času, ki mu je bil odmerjen, je povedal dovolj. Zatem je pevski zbor "Lira" odpel marseljezo.

Sledila je drama v dveh aktih "Zadnji dan" iz Pariške Komune, ki je bila igrana angleško. Dramo je spisal Joško Oven in angleški prevod je oskrbel mrs. Mary Oven. Na odru so bili vsotopotaški znani igralci, ki so topot pokazali, da se lahko lotijo tudi angleške drame. Nekateri se sicer izdajal domač akcent, toda v splošnem so dobro opravili kar se tiče jezika. Pohvalno besedo je treba izreči o Joškovi Ovnju, ki je imel glavno vlogo, Fredu Zalazniku, Johnu Olipu, Donaldu Lotrichu, Minki Aleš in Heleni Underwood, katera je zdaj prvič nastopila na našem odru in takoj pokazala, da bo lahko še dobra moč na odru.

Pripomniti je treba samo še to: Kadar ima občinstvo v rokah tiskani program, je napovedava ječ tožk z odra absolutno nepotrebno.

Koncert pevskega zbora "Save" v Chicagu.

Slovenski delavski pevski zbor "Save" je imel v nedeljo popoldne svoj običajni spomladanski koncert v veliki dvorani S. N. P. J. Program je bil prililno obilnej in nad vse pričakovano dober. Nastopila so štiri slovenska pevska društva in nam dala precej užitka. "Save" sama je pod izvrstnim vodstvom g. Ivana Račiča zapela štiri pesmi, med temi eno hrvaško, in sicer izborno. Jako dobro je pela tudi "Lira" pod vodstvom g. prof. Chrzanoskega in ravno tako nista zadržala zbora "Slovan" iz Pullmana in "Triglav" iz So. Chicaga. Prijetno je iznenadil občinstvo John Benigar, novi tenor "Save", ki je pel solo "Skupaj sva pri oknu stala". Njegov ljubki glas se je poslušalcem zelo prikupil. Upati je, da bo Benigar še dober pevski moč, kadar temeljito razvije in izpopolni svoj tenor. Dvopev iz opere "La Traviata", katerega sta peli Angela Darovec in Ernestina Walker, je bil tudi miščen; ravno tako duet Julije in Steffe Kočevar. Sploh so bili samospjevi in dvopevi srečno aranžirani. Na primer tenor solo je sledil bas solo Clementa Loviške.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Iskustvo 17. junija 1907.

GLAVNI STAN: 2657-39 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Cankar; podpredsednik Andrew Vidrick, R. F. D. 7, Box 103, Johnston, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POBORTNI ODSEK:

Martin Železnikar, predsednik, Box 276, Barberton, Ohio; Frances A. Tauchar, 2527 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krizančič, 13111 Bennington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Terčelj, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-39 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 286, Moon Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Gross Kana, za Jugoslad. Frank Klun, Box 399, Chisholm, Minn.; za sev. zap. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik, 848 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Zavertnik, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Zajc, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Združiteni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Joško Oven, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Olip, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZORI! — Korrespondenca z glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-39 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVIO: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-39 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vohbe se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-39 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-39 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgornji.

Vsi prišli na gl. porotni odsek se naj pošljejo na naslov: Martin Železnikar, Box 276, Barberton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošljejo na naslov: "PROSVETA", 2657-39 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

ka, tudi "Savinega" pevca; boljšega kontrasta ni treba. Za nameček amo se imeli ženski kvartet, ki nas je zabaval z ameriško jazz-melodijo — ali nekaj aličnega.

Razen pevskega točka sta miss Louise Zele in g. Ivan Račič igrala piano solo. Razume se, da sta bila kos njuni nalogi, zlasti pa g. Račič, ki se je s svojim lepim komadom "Wedding Day at Troldhaugen" pokazal umetnika na glasovirju.

"Savin" koncert je pokazal, da imajo slovenski delavci v Chicagu dobre pevake moči: dobre tenorje in basiste in dobre sopranistkinje, tako "Sava" in "Lira" kakor "Slovan" in "Triglav". Škoda je le, ker so te moči raztresene na štiri vetrove. Velika udeležba kljub lepemu vremenu je pokazala, da naše občinstvo ceni in ljubi lepo pesem. To naj bo našim pevcem in pevkam v zadovolženju in vzpodbudo. Le krepko naprej!

Vesti iz Jugoslavije

Izkopnine na Barju. — Dne 18. aprila je Matija Grdina (Sluga), posestnik iz Prevalj št. 12., pri trebljenju jarka v Preserju (Zakotek pod Slivčevim gričem) zadel na približno 9 m dolg in 1.25 m širok čoln, izdelan iz hrastovega debla. Enake izkopnine so izvršili tudi domačini na Teglovem mahu (Kravja pot) in Kamniškem mahu (Pri konju).

Požar. — V Zadovinku pri Krškem je v gospodarskem poslopju posestnika Ivana Sikovška izbruhnil požar. Hlev in kozolet sta pogorela do tal. Zgorela je tudi krma, mlatnica, mnogo lesa in vse poljsko orodje; poginila je tudi ena krava in eno tele. Škoda znaša nad 200.000 Din. Domneva se, da je požar zasnetila zlobna roka.

Samomor. Dne 15. aprila si je posestnik Ivan Nosan (p. d. Kmetovec) iz Sinovice pri Sodražici, očividno v hipni duševni zmedenosti prerazl za britvijo šile na vratu. Mati ga je našla mrtvega na postelji v mlaki krvi. Nosan je živel dalje časa v Ameriki. Zapuščena žena in 6 otrok. Bil je sicer dober delavec in obče spoštovan.

Umrlj v Trbovljah: Jože Rupnik, rudarjev sin, 7 mesecev star v Retjih 121. — Cecilija Germačnikova, zasebnica, 75 let stara, iz Trbovelj. — Lovro Stankar, rudarjev sin, 10 dni, Retje 123. — Jožefa Kunstleja, rudarjeva hči, 3 tedne, Retje 52. — Jožefa Pircnikova, rud. hči, 3 tedne, Loke 378. — Franciška Igrčnikova, zasebnica, 77 let, Sv. Katarina. — Blaž Lorber, uboječ, 50 let, Sv. Marko. — Marija Garabinkova, uboga, 85 let, Knezold 12. — Matija Prašnikar, rudar, 60 let, Gabersko 16.

RAZNA NAZANILA

Franklin, Kans. — Spodaj navedena društva so mi darovala sledeče v vsoto: Društvo št. 187 je darovalo \$5, št. 13 — \$1, št. 170 — \$2, št. 74 — \$1, št. 330 — \$5, št. 96 — \$1, št. 209 — \$1, št. 87 — \$3.45, št. 190 — \$1, št. 391 — \$2, št. 132 — \$2.50, št. 48 — \$1, št. 81 — \$1, št. 7 — \$2, št. 514 — \$1, št. 300 — \$2, št. 338 — \$2, št. 123 — \$2, št. 27 — \$1, št. 216 — \$1.75, št. 268 — \$2, št. 184 — \$2, št. 491 — \$6, št. 245 — \$1.50, št. 472 — \$2, št. 4 — \$5, št. 406 — \$2, št. 279 — \$1, št. 91 — \$2.50, št. 200 — \$1, št. 401 — \$1, št. 102 — \$1.50, št. 318 — \$2, št. 109 — \$2, št. 287 — \$1, št. 422 — \$2, št. 20 — \$4, št. 131 — \$1, št. 522 — \$2.50, št. 119 — \$1.75, št. 447 — \$1, št. 300 — \$2.50, št. 89 — \$1, št. 10 — \$3, št. 430 — \$2, št. 313 — \$2, št. 419 — \$1, št. 90 — \$2, št. 88 — \$2, št. 82 — \$1.50, št. 26 — \$1, št. 445 — \$1, št. 485 — \$1, št. 200 — \$2, št. 6 — \$2, št. 454 — \$1, št. 323 — \$2.50, št. 180 — \$0.50, št. 200 — \$1, št. 474 — \$2, št. 192 — \$2, št. 37 — \$1, št. 9 — \$1, št. 141 — \$1.50, št. 408 — \$1, št. 446 — \$2, št. 86 — \$2, št. 138 — \$2, št. 209 — \$2.50, št. 122 — \$2, št. 465 — \$1, št. 220 — \$1.25, št. 268 — \$5, št. 231 — \$1, št. 182 — \$0.05, št. 532 — \$3, št. 488 — \$1, št. 580 — \$2, št. 433 — \$2, št. 61 — \$2, št. 117 — \$1, št. 70 — \$2, št. 66 — \$2, št. 228 — \$1.50, št. 210 — \$1, št. 406 — \$2.00, št. 321 — \$1, št. 534 — \$1, št. 520 — \$1, št. 2 — \$1, št. 343 — \$1, št. 429 — \$2, št. 302 — \$1, št. 344 — \$2, št. 297 — \$2, št. 290 — \$1, št. 143 — \$1.75, št. 518 — \$1, št. 201 — \$1, št. 463 — \$1, št. 95 — \$1, št. 314 — \$1.70, št. 97 — \$2.50, št. 104 — \$2, št. 253 — \$2, št. 315 — \$1, št. 119 — \$2, št. 306 — \$1, št. 353 — \$11, št. 345 — \$3.80, št. 411 — \$1, št. 280 — \$1, št. 264 — \$2, št. 20 — \$2, št. 184 — \$5, št. 399 — \$1, št. 104 — \$2, št. 351 — \$1, št. 32 — \$1, št. 221 — \$2, št. 62 — \$1, št. 395 — \$1 in št. 125 — \$5.

Prav lepo se zahvaljujem vsem društvom, ki so mi pomagala v skrajni potrebi. — Jozefina Korčevski.

IZOBRAŽEVALNA AKCIJA J. S. Z.

V fond "Izobraževalne akcije J.S.Z." so vplačala društva in socialistični klubi v mesecu marcu kot sledi:

Štev. društva in kraj.	Vsota.
47. SNPJ, Springfield, Ill.	\$ 1.00
184. SNPJ, Springfield, Ill.	1.00
96. SNPJ, Chicago, Ill.	2.00
120. SNPJ, Gallup, N. Mex.	2.00
Dram. društvo "Boža", La Salle, Ill.	2.00
214. SNPJ, Mullan, Idaho	3.00
74. SNPJ, Virden, Ill.	1.00
97. SNPJ, Bessemer, Pa.	3.00
209. SNPJ, Nokomis, Ill.	2.00
245. SNPJ, Lawrence, Pa.	1.50
477. SNPJ, Cleveland, O.	1.50
225. SNPJ, Edison, Kans.	2.00
411. SNPJ, Filler, Kans.	3.00
200. SNPJ, Herminie, Pa.	2.00
404. SNPJ, Homer City, (La-eiusboro)	2.50
278. SNPJ, Maynard, O.	1.00
6. SNPJ, Sygnan, Pa.	12.00
56. SNPJ, Brooklyn, N. Y.	1.00
20. SNPJ, Cleveland, O.	6.00
213. SNPJ, Clinton, Ind.	1.00
147. SNPJ, Cleveland, O.	12.00
115. SNPJ, Helper, Utah	1.00
39. SNPJ, Chicago, Ill.	12.00
281. SNPJ, Mulberry, Kans.	1.00
412. SNPJ, Firestone, Colo.	2.40
449. SNPJ, Cicero, Ill.	1.50
KLUBI J. S. Z.	
47. Springfield, Ill.	1.00
69. Herminie, Pa.	1.00
11. Chicago, Ill.	2.50
181. Lloydell, Pa.	2.00
41. Clinton, Ind.	2.00
Skupaj	\$80.02

TAJNISTVO J. S. Z.

Agitirajte za "Prosveto"!

Mate Marn:
Instruktor
(Iz delovanja hudičevega.)
I.
Hudič Lucijan se je ves potrt priplazil iz pekla na svet. Njegov predstojnik ga je bil pred vsem starešinskim zborom ozmernjal in ga imenoval največje- ga beba in lenuha, kar so jih kdaj videle podzemeljske stene. Peklo ga je to in gorko premiš- ljevanje mu je še bolj razgreva- lo črne možgane.
"Največji bebec nikakor ni- sem; saj sem vendar napravil v peklu že marsikatero dušo, ki je bila zares pobožna! Pa mi stari očita, da mu dojavam samo brez- verce, vernika pa nobenega! Ka- kor da bi mu brezverci sami od sebe cepali v past in kakor da bi bilo verne res tako imenitno lo- vit, da je naš stari še čisto po- starem kopitu in da ne pozna sveta!"
Lucijanu je njegov predstoj- nik naložil težko nalogo, da mu mora privedi kaj izrednega, si- cer ga pošlje na Brezje in bo mo- ral devetkrat po kolenih okoli glavnega oltarja!

ŽRTVE

Povest. Spisal Fr. Serafin.

Sprejem je bil torej končan, toda sloves- nost še ne. Bilo je še za učitelja in načelnika gasilnega društva dovolj prilike, da se izkažeta. Za zvečer je bila določena namreč še razsvetli- va in podoknica gospodu župniku. Imeli so peti tri umetne skladbe kmečki pevci pod učitelje- vim vodstvom, gasilno društvo pa naj bi bilo prisostvovalo s pisanimi lampijoni in gorečimi bakljami.
In res, komaj se je bilo zmrzilo, pa so za- čeli prižigati sveče in svetiljke razne velikosti po oknih. Nekaj dvotipnež je bil celo že precej po kosilu postavil na okno plisker z lojeno svečo — svečnika ni imel — jo prižgal ter kričal na mi- moidece:
"Če ste za kaj in če imate kaj, prižgite zdaj sveče! Po noči bi vsakdo svetil, ko je luči treba!"
A kakor je bila stvar zapeljiva, posnemal- cev vendar ni našel, in vsi drugi so prižgali luči šele na večer, kakor sta bila ukazala učitelj in Baston, in kakor je to povsod navada.
Kmalu nato pa, ko je bila zažarela vsa vas v čarobni svetlobi, je nastopilo gasilno društvo s svojimi različno oblikovanimi pisanimi lam- pijoni in bakljami svojo pot skozi vas.
Da bi držali boljše korak, in ker je pri takih prilikah brez godbe prepušto, najel je bil na- čelnik gasilnega društva nekoga, da je igral harmoniko pred njimi. In tako so stopali po- žarniki lepo razvrščeni prav po vojaško gori proti župnišču, za njimi pa je drevila in nepo- plani radosti cela vas, kajti to ni bil majhen do- godek za Poljane!

Pred župniščem je bil že zbran pevski zbor z učiteljem na čelu. Le-ta se ni malo jezil na harmoniko, češ, da kaj takega na celnem svetu ni, da bi pred gasilnim društvom kdo harmoni- ko igral; a Baston je bil prepričan, da govori iz učitelja sama nevoščljivost, in vzel je nalašč še eno zaigrati, da bi oni ne mogli še zapeti.
Ko pa je bila naposled harmonika vendarle utihnula, je dal učitelj znamenje, in preprosti kmečki pevci, ki so čez dan delali na polju, ali pa krpali hlače in čevlje, ali pa kovali in kiki kovačnici; so zapeli tri zbere kar za vrsto, brez oddihljaja, in to same težke umetne skladbe.
Petje ni bilo in ni moglo biti lepo, toda učitelj je bil zadovoljen in ponosen. Čakal je samo, kdaj se odpre kako okno pri župnišču in izreče gospod župnik svojo zahvalo ter prese- nečenje. Zahvale pa je čakal tudi načelnik ga- silcev, kajti bil ni na svoje lampijone nič manj ponosen nego učitelj na svoje pevce. A varala sta se v svojih nadah bridko oba. Župnik je gotovo vedel, zakaj se gasilno društvo in pevec tako dolgo mude pod njegovim oknom, a bil je neumljen. Ni se prikazal sam, ampak poslal je svojo kuharico venkaj, ki je navzočnim na kratko povedala, da bi gospod župnik radi po- čivali.
Poparjena sta odšla učitelj in Baston vsak s svojim krdelom proti domu. Prejela sta slabo plačilo za svoj trud.

III.
Prihodnjo nedeljo se je vrnilo na slovesen način umesčevanje gospoda župnika. Ob deseti- tih je bila peta maša in pridiga. Župnik se ni bilo posrečilo, dobiti govornika, zato se je moral predstaviti svojim župljanom sam.
Izobil se je te naloge na način, ki je vzbudil celo pri najpriprostejših kmetih ne malo za- čudenje. To, kar so čuli Poljanci pri tej priliki s prižnice, je bil pravi pravcati slavospev o se- bi — to je bila apoteoza lastne osebe! Marsika- teri poslušalec si je mislil po tistem: "Če bi kdo drugi govoril to, naj bi že bilo, ali tako..."
Župnik pa ni imel nikakih pomislekov, po- vzdigovali sebe. Bilo mu je do tega, da vzbudi tem večje spoštovanje do svoje osebe, in niti najneznatnejših podatkov o svojem življenju ni zamolčal. Vse, kar je bilo v zvezi z njegovim življenjem, se mu je zdelo velevažno. Povedal je ljudem, kdaj je bil rojen, in da so mu dali pri kratu gospodsko ime Rajmund. S posebnim

Br... Streslo ga je.
Bebec Lucijan nikakor ni bil, pač pa len do skrajnosti in pa pičali udan. Za en liter vina, so govorili o njem, da bi izpustil dušo iz rok, za dva litra bi pa celo misijonaril čisto v krščan- skem duhu! Tako neznačajna svinja da je bil! In to je pred- stojnika jezilo; zato mu je mo- ral enkrat pošteno zabrusiti v zobe, kar mu gre.
Lucijan je premišljeval. Po- znal je svojo dobro stran, pa tudi svojo slabo.
"Kakor vse kaže, zdaj ne bom smel nekaj časa več piti!"
In popraškalo se je po svojem črnoordečem nosu, žalostno po- mahal s čopastim repom, še en- krat pomislil na kraško in dal- matinsko črnino, pa odločno zma- jal z glavo:
"Nak — toliko časa niti kap- lje več!"
In Lucijan je šel trezen na delo.
II.
Gospod Škrbina je bil vse- stranski vzor in težko je ozna- čiti na primeren način njegove vrline. Rojen je bil pod arečno

poudarkom je naglašal, da je bil rojen v mestu, kjer je bil njegov oče doktor zdravilstva — prav- zaprav je bil le ranocelnik — dalje, da so njegovi bratje že veliki gosjodje, da je bil tudi on že na- menjen za višje šole na Dunaju, pa da je čutil v sebi drug poklic in da si je rajši izvolil duhovski stan, ki je najtežavnejši, a tudi najlepši, naj- častitljivejši. In zdaj je začel župnik govo- riti o vzvišenosti duhovskega stanu; primerjal je službo duhovnikov s službo angelov v nebe- sih ter prišel do zaključka, da je služba duhov- nikova imenitnejša od službe angleške, ker an- geli ne opravljajo vsak dan sv. daritve, ker ne zauživajo vsak dan Najsvetejšega kakor duhov- nik.
Gospod Rajmund ni bil slab govornik, to se mu je moralo priznati; govoril je gladko, z zve- nečim glasom, in tisto nenaravno, afektirano iz- govarjanje besed je priprostim poslušalcem ce- lo imponovalo.
Po maši je bila velika pojedina, kakor je običajno pri takih slovesnostih. Jedli so jako fine stvari. Niti postreži niti divjačine ni nedo- stajalo.
Povabljenih je bilo dosti kmetakih velja- kov, potem nekaj gospodov iz bližnjega trga, in popoldne je dospelo tudi več duhovnih tovari- šev župnikov, ki pred radi cerkvenega opravila niso utegnili.
Povabljen pa ni bil ne učitelj, ne načelnik gasilcev. Oba je to hudo peklo, in zgodilo se je, da sta ta dva, ki se ko tekmeča pri ženskem spolu, nikdar nista prav trpeti mogla, tisto po- poldne sedela skup v gostilnici ter čez ves svet prav grdo zabavljala.
Bila je tudi njiju združila nesreča, kakor se to tolikokrat zgodi!
Sicer pa ju je čakalo še hujše razočaranje. Ni trpelo dolgo, ko sta se uverila, da jima novi župnik nikdar ne bo poseben prijatelj.

Učitelj je dobil nekoga dne od župnika pla- mo, v katerem mu je naznanil, da takega petja in orgljanja v cerkvi ne bo trpel več. Govoril mu je mnogo o cerkvenem duhu, o resnosti, ki mora vladati v hiši božji, ter mu naposled namignil, da si preskrbi drugega organista, če bi njegovih želj ne uvaževal.
To je bil za uboga učitelja hud udarec! Šlo mu je namreč ali za stopetdeset goldinarjev, katere je dobival kot organist, ali pa za ugled, ki ga je užival pri občanah! Kajti Poljanci niso ljubili cecilijanskega petja, ampak so zahtevali, da bodi petje in orgljanje v cerkvi veselo, po- skočno, tako, da ne povzdiguje samo, temveč tudi privzdiguje človeka. Bil je torej lahko prepričan, da pride pri ljudeh ob vso veljavo, ako se ukloni volji župnikovi, tembolj, ker se je večina Poljancev za uspehe njegovega učitelje- vanja brigala ubogo malo in je videla v njegovi osebi pred vsem le organista.
A boj v njegovih praih ne bil tako hud, ko bi se ne bil bal, da bo trpela tudi pri nežnem spolu njegova veljava. Saj je bil nekoč posku- sil že tudi s cecilijanskim petjem. A pevke so bile prve, ki se so mu uprle. "Kdo bi to dolgo- časno zavijanje in javkanje poslušal!" tako so se mu odrezale. In kakor pevke so mislile goto- vito tudi vsa druga dekleta! To pa njemu, ki se je ženi, ni moglo biti vse eno!
Toda stopetdeset goldinarjev na leto — ne, teh ni mogel pogrešati! In zato se je napotil osebno k župniku ter mu z vso ponižnostjo izja- vil, da se popolnoma strinja z njim glede cerk- venega petja.

Iz načinov, kako je govoril učitelj z njim, bi bil župnik lahko pošel, da ne stoji pred njim moč energične samovolje, ki bi bil sposoben, de- lati mu zapreke pri izvrševanju njegovih načr- tov; uvidel bi bil lahko, do bi ga ne stalo mno- go truda, dobiti učitelja popolnoma na svojo stran; toda tistikrat še ni bil prodri tako daleč diplomatski duh velikega Leona. tistikrat je vladal v spodnjih plasteh hierarhije še bojeviti Pij IV.
"Cerkev je nasprotnica nove šole, ergo mo- ra biti duhovnik nasprotnik učitelja!" tako je mislil župnik ter si izvil na ta način sam iz rok orodje, ki bi mu bilo lahko vrljo dobro služilo v dosegu njegovih namenov.
Načelnika gasilcev udarec sicer ni zadel ta- ko naravnost kakor učitelja, vendar pa še zme- raj dovolj občutno.
(Dalje prihodnjik.)

Mladi, ukaželjni zarod sedi v klopih. Živahne njih oči se upro- naravnost v njega. Niti eden se ne gane. Pozornost in pazljivost učencev je naravnost odlična. On jim razlaga. Potem poizkusa, ka- ko so razumeli in kaj so si za- pomnili. Odgovori so izvršni. In tako dan za dnem. Nadzorniki se temu čudijo in njemu — učite- lju Škrbini — čestitajo k izred- nim uspehom...
Iz prepleh sanj vzbudi gospo- da Škrbino trkanje.
Vstopi Lucijan.
"Moj poklon, gospod učitelj."
In je Lucijan pravil, da po- crebuje instruktorja in da so mu njegovi prijatelji priporočili nje- ga, gospoda Škrbino...
Dobro se je to zdelo gospodu Škrbini, le še ogledati si je mo- ral tega gospoda Lucijana.
Gospod Lucijan je bil zdrav, prikupen mladenič dvajsetih let, morda nekoliko preživih oči, si- cer pa splošno jako dostojne vnanjosti in finega vedenja. Iz boljše hiše! (Hudič je ponavadi tak, če ni nap.)
In sta napravila dogovor.
Učenec Lucijan je vzbujal na- ravnost občudovanje Škrbinovo. Par ur — pa tak napredek! Si- jajen spomin, oster razum in pa marljivost! Izredno bitje, ta mla- di Lucijan! (Kakor vsak vrag pač.) In tako se je zgodilo, da je gospod Škrbina pridržal svo- jega učenca večkrat pri kosilu in ga predstavil svoji ženi. Gos- pod Škrbina se je hudomušno smehljaj devliški zadregi in de- ški skromnosti Lucijanovi, ko je privrkal sedel v družbi gospe Škrbinove, ki nikakor ni bila na- pačna. Gospej pa je bil Lucijan tudi jako všeč.
Kakor je pa bil gospod Škrbi- na z Lucijanom nad vse zadovo- ljen, tako so mu učenci v šoli za- čeli delati skrb. Oni vzorni, prej tako pazljivi in pridni učenci so kar čez noč postali ničvredneži: začeli so lagati, nehali so paziti in učiti se in on jih je moral ne- prestano opominjati in jeziti se nad njimi.
Oni dan na primer je prišel v razred in na tabli je bil narisani on sam — z ogromno fajfo v u- stih in s kmetako marelo pod pazduho!
In vsak je trdil, da ni on tega narisal, za drugega pa ne ve, ker ga ni videl.
In je bil ves razred ljuto o- zmernjal in zaprt. Pa ko bi samo to bilo! Pa so se začele goditi še hujše stvari. Okoli katedra je našel raztresene sledove ciga- ret. Preiskava po vseh žepih je pokazala, da noben učenec nima tobaka in cigaret. In tako je šlo dan za dnem.
Gospod Škrbina ni pil in tudi ni klet. Odkar pa je nastala ta- ka zmeda pri njegovi pravilni vzgoji (pravilna vzgoja je ona, ki je pravokotna), je začel poma- lem kleti in piti, potem pa vedno bolj in bolj.
Gospod Škrbina je nastopil rakovo pot.

III.
Lucijan je razpredel svoje de- lovanje na šolo in na dom Škrbi- nov.
Se preden je bila ura osem, je Lucijan že stal v razredu. Pre- magal se je ob pogledu na božjo sliko tam spredaj in pretrpel o- čenaš, ki ga je učitelj odmolil pred poukom, in se potem pri- pravil k delu.
Pustil je najprej, da je gospod Škrbina nekaj časa nemoteno razlagal. Potem pa je stopil k najbolj živemu učencu in ga od- zadal pošteno včipnil v uho ta- ko, da je fant zavpil, se blisko- ma obrnil in svojem součencu, ki je sedel mirno za njim, priso- lil krepko klofuto. Lucijan se je nevidno — neviden je bil v šoli vedno — umaknil; kajti stvar se je zdaj lahko razmotrivala brez njega. Gospod Škrbina je vzrojil. Ivan je trdil, da ga je Milan ušcipnil za uho, Milan pa, da to ni res, pač pa, da ga je Ivan udaril. Ivana so videli, ka- ko je Milana klofnil. Milana ni nobeden videl. Ivan je za kazen moral v kot in je bridko zajokal nad krivico: saj ga je šlo uho bo- lelo...
Hip nato se začuje po vsem razredu pritajeno smehljanje... Učitelj gleda, kaj je to, in vidi, da se večina učencev le komaj zdržuje bučnega smeha...
"Zakaj se smejete!"
Nazadnje se oglasi eden:
"Gospod učitelj, na hrbtu ima- te list!"
Gospod Škrbina seže zad in v rokah ima velik list in na listu narisano kamelo z njegovim ob- razom!

Učenci v krohot, on besen... Lucijan ni odšel naravnost do- mov iz šole. V šoli mu je bil u- speh zasiguran. Le še na domu!
Odločno je koračil čez trg, na- pisal na list par besed, jih zape- čatil in oddal postreščku z na- ročilom, naj to takoj nese v šo- lo gospodu učitelju Škrbini. Nuj- no!
Sam pa je stopil k gospej Škr- binovi, ki je že nekaj časa bila njegova.
"To je dobro, da lahko takrat prideš, ko njega ni doma!"
"Res sem srečen!"...
Par minut nato pridrvi domov gospod Škrbina in najde svojo ženo z Lucijanom, tako in ta- ko...
Zabliskalo se je enkrat, dva- krat... Ljudje, ki so prihiteli, so našli dva mrtva.
Za Lucijanom ni bilo nobene- ga sledu.

NA PRODAJ HIŠA
s štirimi sobami, poleg tega ena soba z delavnico vzadaj in ena soba je na podstrešju. Električ- na luč, voda, plin in kopalnica. Cena \$6400.00. Oglasite se na 2843 S. Ridgeway Ave., Chica- go, Ill. (Adv.)

PIANO ROLE

1	Tamo daleko	\$1.00
2	Ljube naša domovina	 1.00
3	Oj Slaveni	 1.00
4	Dalmatinski bajka	 1.00
5	Ti veš spaval, Milko moja	 1.00
6	Moj Dilebs	 1.00
7	Sarajevo i Djačko kolo	 1.00
8	Krče se ladja Francuska	 1.00
9	Junak iz Like	 1.00
10	Zoro Zorice	 1.00

NOVE Q. R. S. ROLE

11	Oj-Hrvati o j unaci (march)	 1.00
12	Pozdrav	 1.00
13	Broderska pjesma	 75
14	Gdje je snaka moj	 75
15	Zivlja Hrvata	 75
16	Ja sam Hrvat	 75
17	Miruj, miruj srce moje	 75
18	Makaronška pjesma (Waltz)	 1.00
19	Primorski napjevi	 1.00
20	U boj	 1.00
21	Milaj moje	 1.00
22	Ornegoras Ornegorki	 1.00
23	Telke noči, telke miali	 1.00
24	Gdje su moje ručice	 1.00
25	Što se bore misli moje	 1.00
26	Na te mislim	 1.00
27	Blago, blago	 1.00
28	Bljedi mjesec	 1.00
29	Poziv	 1.00
30	La Paloma	 1.00
31	La Marseillaise	 1.00

Piši pe naš **BEZPLATNI KATA- LOG** piano role, gramofona i preko 400 raznih ploča: šaljivih, veselih, rat- nih, ljubavih, i tako dalje.

Momchilovich Brothers
1416 So. Broadway ST. LOUIS, MO.

SAMO 6 DNI PREKO
s opravljeni posluhi na oje
PARIS - 16. maja
FRANCE - 30. maja
NAVE - PAKIZMO PRISTANIČE

Kabina tretjega razreda s umiva- niki in tekobo vodo za 2, 4 ali 6 oseb. Francoska kuhinja in pijača.

French Line
19 STATE ST. NEW YORK
109 N. Dearborn St., Chicago, Ill.
ali lokalni agentje.

DA SKUHAŠ DOBRO PI- VO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najce- nejši.

Grocerijam, sladničarjem in v pro- dajalne šeleznine damo primeren po- pust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v sloven- skem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TI- SKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST- MENA POJASNILA.